

ЛИСЮК В.М.

д-р екон.наук.проф., гол.наук.співроб.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Французький бульвар, 29. м.Одеса Україна 65944

E-mail vlisyuk@ukr.net

ORCID: 00000-0001-8766-4325

БУЮКЛІ-ГАРАН Т.П.

Аспірантка

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ

Французький бульвар, 29. м.Одеса Україна 65944

E-mail TBuiukli@icloud.com

ORCID: 00000-0003-0032-1798

РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ РИНКОВОЇ ЛОГІСТИКИ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ЛАНЦЮГІВ ВАРТОСТІ

Актуальність. У статті наведені дослідження ринкової логістики, як економічної системи, яка може розглядатись, як частина (підсистема) національної економіки або її окремих ринків товарів та послуг, або відокремленої самостійної функціонуючої організаційної системи товарного руху.

Показано місце логістики у економічній системі ринкового типу, зокрема, в економіці України.

Наукові дослідження враховують також і сучасні економічні проблеми, що виникають на фоні «Covid-2019».

Актуальність наших досліджень полягає в тому, що вони спрямовані на прискорений розвиток національної економіки з чітко визначеною стратегією подальшого розвитку, яка має бути насиченою сучасною обґрунтованою теорією та реальними конкретними програмами.

Мета та завдання. Відповідно, вибудовано мета досліджень, описаних у цій статті полягає у визначенні способів і механізмів впливу стану організації логістики товарних ринків на ефективність їх функціонування.

Для досягнення мети дослідження необхідно вирішити наступні завдання:

- уточнити структуру ринку та його складових елементів логістичних ланцюгів з застосуванням дослідницького апарату загальної теорії систем;

- запропонувати класифікацію логістичних ланцюгів товарних ринків за принципами їх утворення;

- показати практичне застосування теоретичних висновків на конкретному ринку, зокрема ринку молока та молочної продукції.

Результати та висновки. У статті згідно поставлених завдань, вирішені ряд проблем, висунуті гіпотези та постулати.

1. Визначені місце і роль структурних логістичних утворень, зокрема логістична система ринку, логістичний ланцюг, ланка, сервіси тощо. Визначені місце та роль логістики у системі ринкової організації національної економічної системи та дослідити її вплив на розвиток національної економіки.

2. Розроблена класифікація логістичних ланцюгів товарних ринків та визначені їх типи на основі запропонованих ознак: спосіб утворення, форма функціонування, спосіб організації, ініціатор організації, учасники за статусом

3. Визначити роль логістики, як форми організації ринку, зокрема, і логістичної системи ринкової національної економіки та конкретного ринку молока і молочної продукції.

Ключові слова: логістична структура ринку, ринок молока, логістика, якість молочної продукції, додана вартість, ланцюги вартості, додана вартість.

LISYUK VM

Dr. in Economics.prof.

main scientific collaboration

Institute of Market Problems and Economic and Environmental Research of NASU

French Boulevard, 29. Odessa Ukraine 65944

Email vlisyuk@ukr.net

ORCID: 00000-0001-8766-4325

DEVELOPMENT OF DOMESTIC MARKET LOGISTICS IN THE CONTEXT OF VALUE CHAIN THEORY

Topicality. At the statistic of the introduction of advanced market logic, as an economic system, which can be seen, as a part (pidsystem) of the national economy, as well as the improvement of the market of goods and services, as well as the delivery of self-service

Shown the place of logic in the economic system of the market type, zokrem, in the economy of Ukraine.

We will also be aware of the current economic problems that occur on the background of "Covid-2019".

The relevance of our doslidzhen polyag is in the fact that the stench is straightforward to the acceleration of the development of the national economy with a clearly defined strategy of the fake development, as it is, but it is infused with the occasionally rimmed theoretical concrete and realities.

Aim and tasks. Apparently, the meta of the information described in the statistics of the fields described in terms of methods and mechanisms injected into the organization of the logistics of commodity markets for the efficiency of their functions was suggested.

To reach the end of the day, you need to check the following:

- clarify the structure of the market of the same warehouse elements of the logistic lancers with the storage of the pre-Slidnitsky apparatus of the foreign theory of systems;

- propose the classification of logistic lancers of commodity markets according to the principles of their approval;

- to show the practical storage of theoretical visnovkiv on a specific market, the cream of the market of milk and dairy products.

Research results and conclusion. The statty is well-placed, there are a number of problems, there are hypotheses and postulates.

1. It is important that the role of structural logistic statements is made, and the logistic system of the market, logistic lancer, lanka, service is very important. The significance of the role of logic in the system of market organization of the national economic system and the prelude to the development of the national economy.

2. The classification of logistic lants of commodity markets has been broken down and the values of these types are based on proprietary signs: method of approval, form of function, method of organizing, organizer of organizing, participants

3. Consider the role of logic, as the formation of the organization of the market, the seedling, and the logistic system and the market of the national economy and the specific market of milk and dairy products.

Key words: logistic structure of the market, milk market, logistic, the quality of dairy products, a gift of partiality, a lance of partiality, a donation of a partiality

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями.

Проблема, що окреслена у статті виникла з того, що ресурси виробничого розвитку майже вичерпані, а підвищення економічної ефективності і розвиток ринків відбувається сьогодні на 2/3 за рахунок логістики.

І на цьому фоні вирішення проблем прискореного економічного розвитку та зростання потужності власної держави має вирішуватись поряд, і навіть більше – невідривно від вирішення проблеми безпеки своїх громадян. Передові держави вже беруть на себе функції, якими раніше нехтували, щодо забезпечення, медичної, продовольчої, енергетичної та інших безпеки своїх громадян.

Сьогодні на фоні світової атаки з боку коронавірусу прогнозують (у тому числі МВФ) значний економічний спад. І це вже відчувається. ВОЗ прогнозує, що десятки мільйонів людей будуть голодувати.

Ми вважаємо, що у ці скрутні для світової, а також і національної економіки, вирішувати ці проблеми було б значно легше спираючись на логістичні принципи організації ринків товарів, тобто реального сектора економіки. Саме дотримання цих принципів побудови (організації) ефективних зв'язків (відносин) на товарних ринках між всіма його суб'єктами – від виробника до споживача, вимагають і суспільні інтереси, що дозволить, як світовій, так і національним економікам подолати коронавірусну кризу та повернутись на шлях подальшого розвитку.

Найбільш ефективним на цьому шляху є дотримання принципів організації економіки через організацію логістики товарних ринків, особливо стратегічних та продовольчих. Саме так сьогодні організуються ринки розвинутих країн, а також глобальні ринки [1].

Ми бачимо, що відомі світові аналітичні агенції, а також фінансові установи, вслід за якими ідуть і науковці й інші дослідники, розподіляють логістичні ефекти – обсяги вартості між країнами. Насправді, ці ефекти розподіляються по логістичному ланцюгу між його господарюючими суб'єктами. При цьому, лівова частка у цьому розподілі привласнюється головною компанією, яка створила цей ланцюг, організувала взаємодію між всіма учасниками і відповідно домінує на ринку контролюючи кінцевий етап ланцюга, а також розподіл доходів збуту. Як правило, це ТНК. Оскільки всі фінансові потоки сходяться до головного офісу корпорації, то неважко підрахувати розподіл доходів по країнах, в яких знаходиться (zareєстрований) головний офіс, тієї чи іншої корпорації [1,2].

З цього випливає висновок, що кількість і потужність ТНК, що зареєстровані в країні і є її податківцями, а також інвесторами і локомотивами розвитку визначає їх вплив на економіку країни. У цьому плані спостерігаються певні об'єктивні взаємозалежні зв'язки між урядами країни і ТНК, які підтримують один одного.

Дослідження виявили, що найуспішні в світі фірми є такі, як правило, корпорації, що вибудовують ефективну логістику на ринках товарів, що дає їм можливість не тільки ефективно просувати власні товари на споживчі ринки, а й розширяти ці ринки і домінувати на них. При такій ситуації на світових ринках і навіть на багатьох національних, особливо стратегічних, продовольчих та енергетичних, домінуюче становище захоплюють великі корпорації, розподіл яких у світі за кількістю базування не на користь країн, що розвиваються, а тим більше, відсталих. Зрозуміло, що ресурсів для розвитку економіки останніх замало, а відтак, їх відставання від передових країн світу збільшується, і якщо ситуацію не змінити, то цей процес, який загострився на фоні коронавірусу, буде посилюватись.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Питаннями наукового та практичного дослідження логістики займалися такі вчені: В.Губенко, І.Майорова, І.Смірнов, В.Лівшиц, О.Лямзін, Я.Нефедов, О.Нікішина, М.Хара., Л.Миротін, В.Поліщук, В.Доля, А.Гаджинський, А.Кальченко, Ф.Котлер, Л.Гурч, В.Круглов, В.Крикавський, В.Мельниченко, В.Окландер, О.Котлубай, І.Савенко, О.Сумець, І.Комарницький, І.Літовченко, Ю.Пономарьова, Р.Сопільник, Д.Бауерсокс, М.Крістофер та інші [3,4,5,6]. **Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми.** Але ці вчені займалися даною науковою проблемою в межах теорії логістики підприємства. При цьому, основна роль та завдання організації логістики у їх баченні, покладається на потужну структуру у логістичному ланцюзі (корпорація чи потужна торгівельна мережа). В подальшому ж з розвитком товарних ринків та спеціалізації суб'єктів, що функціонують на цьому ринку, виникають проблеми організації логістичної системи всього товарного ринку, що виходить за межі інтересів окремого логістичного суб'єкта. Тому нами запропоновано ввести поняття «логістика ринку» або «ринкова логістика».

Формування цілей дослідження (постановка завдання). Завдання, які ми поставили за мету у ході дослідження, можуть розкладатись на два етапи.

Перший – це визначення логістичної системи, як об'єкта дослідження у системі національної економіки, методології виміру та оцінки.

Другий – визначення структури, ролі, а також впливу логістичної системи на системи більш високого порядку – товарний ринок в межах якого функціонує логістична система.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Наші дослідження опираються на теорію розвитку, у якій розвиток трактується як рух, а у випадку економічного розвитку – мається на увазі рух товару, як носія споживчої вартості та доданої вартості, у логістичній трактовці - від одного господарюючого суб'єкта до іншого по логістичному ланцюгу. У попередніх дослідженнях головним елементом такого руху була визначена товарообмінна операція. Відомо, що при таких операціях утворюється додана вартість про що теж було описано в попередніх роботах. При цьому, загально прийнято, що додана вартість, як джерело економічного розвитку, утворюється у результаті діяльності господарюючих суб'єктів та отримує фінансову (грошову) оцінку при реалізації товару чи послуги, тобто при виконанні товарообмінної операції під час яких товар передається від одного суб'єкта іншому за гроші.

У такому разі виникає об'єктивна необхідність пов'язати ринкові теорії з теорією логістики товароруху і навпаки. Враховуючи попередні висновки стосовно визначення логістичних ланцюгів товарних ринків товаропросування по ринковим структурам та узгодження інтересів суб'єктів

логістичного ланцюга, ми можемо дати визначення поняттю «логістика ринку» або «ринкова логістика» у конкретному пристосування до ринків товарів та послуг. Надамо одне з таких визначень, у якому: «логістика ринку – це розділ економічної науки про організацію ринків, які у практичному застосуванні визначає напрями, механізми та засоби створення ефективних маршрутів логістичного ланцюга конкретного товару на ринку з врахуванням інтересів всіх учасників ринкового процесу». До останніх (учасників) ми відносимо: господарюючих суб'єктів різних форм власності, у тому складі – виробників, продавців та покупців товару, а також держави (як в цілому державних органів управління, так і в особі її окремих виконавчих органів, а також державних корпорацій) [1,2,8].

Саме за таким визначенням, які і передбачають умови побудови ефективної логістики товарного ринку, виникають на ньому передумови відтворювальних процесів та застосуванням механізмів створення та накопичення доданої вартості.

Отже, ці припущення, які підтверджені практикою, засновані на таких підходах, що визначають наші дослідження. Враховуємо при цьому, що ми у якості об'єкта дослідження розглядаємо економічні системи, які є динамічними і такими, що розвиваються. Розвиток цих систем може відбуватись по-різному, наприклад:

1) Стихийно, без участі управлінських з боку держави дій. При цьому цей розвиток, як правило, відбувається у небажаному (неочікуваному) для більшості суб'єктів напрямку. У такому разі економіка в цілому втрачає темпи розвитку.

2) Цілеспрямовано, але без участі інтересів всіх учасників ринку – держави, бізнесу, громадян і лише враховуючи інтереси вузького кола учасників, як правило крупних компаній (корпорацій, холдингів, ТНК), причасних до владних структур. Такий підхід не бажаний для суспільства, тому що вірогідно передбачає тіньові та корупційні схеми, інфляційні процеси і ухиляння цих структур від податків, і, відповідно – скорочення соціальних програм.

3) Обґрунтоване на базі досліджень цілеспрямоване управління розвитком ринків і економіки в цілому з врахуванням інтересів всіх учасників економічних процесів на ринках та прогностичних наслідків.

Ми спробуємо підтвердити ці гіпотези у ході системного дослідження ринкових логістичних утворень. В нашому випадку, якщо мова йде про логістичні або ринкові системи, то в частині впливів – відносин, слід прийняти до уваги, що вони формуються на рівні господарюючих суб'єктів – суб'єктів логістичного ланцюга, які одночасно є суб'єктами відповідного ринку.

Аналізуючи стан національних та світових товарних ринків, автори відмічають певні недоліки організації логістичних ланцюгів, до яких можливо віднести наступні:

- на світовому рівні на ринках домінують ТНК, які вибудовують власні логістичні ланцюги власних товарів. З цієї причини існують досить значні бар'єри виходу на ринок новоутворених суб'єктів, а також суб'єктів слабких країн, що розвиваються;

- аналізуючи ланцюги вартості слід відмітити, що більша частина доданої вартості привласнюється корпораціями, що належать до потужних розвинутих країн;

- мала економічна потужність суб'єктів – країн, що розвиваються, а також відсутність належної юридичної та державної підтримки у більшості випадків унеможливує їх включення до ефективних логістичних ланцюгів глобальних ринку.

Що стосується внутрішніх ринків країн, таких, як Україна, то слід відмітити загально-характерні риси організації їх логістики. До таких слід віднести наступні:

- перша - це сировинна структура експортних логістичних товарних потоків з переважанням зерна, руди, деревини, металу та інших, тобто товарів з малою доданою вартістю;

- друга - переважаючі обсяги імпорту товарів кінцевого споживання зі значною доданою вартістю (побутові товари, обладнання, транспортні засоби, електроніка, прилади, фарм-препарати, тощо), що потребує проведення політики імпорто-заміщення.

У ході автори вважають, що для подолання (усунення) цих причин, існують ринкові механізми інтеграції, тобто: об'єднання активів, зусиль, функцій, технологій, партій, товарів тощо, які спроможні сконцентрувати ресурси більш слабких МСП – країн, що розвиваються (у тому складі і України) для досягнення мети виходу на зовнішні ринки.

У процесі дослідження логістичних ланцюгів товарних ринків розроблена їх класифікацію за типом та способом формування їх діяльності та функцій.

Принцип класифікації полягає у визначенні характерних ознак за якими можливо розділити та відрізнити тип логістичного ланцюга. Так, визначення та означення типів логістичних ланцюгів залежить від способу їх утворення та форми взаємовідносин між ними, а також між постачальником

та споживачем. Крім того, враховується спосіб виходу на ринок господарюючого суб'єкта, у складі логістичного ланцюга та зайняття ними ринкових ніш (колонка 1, таблиця 1). Сутність організації та особливості функціонування суб'єктів логістичного ланцюга викладені у стовпчику 2 і характеризує спосіб об'єднання господарюючих суб'єктів у логістичний ланцюг. Ознака, що відрізняє логістичні ланцюги різних типів, визначена у стовпчику 3 та характеризує логістичні ланцюги за ініціатором (організатором) їх утворення.

Таблиця 1

Класифікація логістичних ланцюгів товарних ринків за типом їх формування та функціонування

Тип логістичного ланцюга	Сутність організації та особливості функціонування	Ініціатор організації, учасники	Учасники
1	2	3	4
1. Ситуативний	Вихід на вільний ринок, відносини, як правило, виникають стихійні. Найчастіше, прямі відносини між виробником та продавцем або вони виступають в одній особі..	Стихійні ринкові механізми співвідношення попиту і пропозиції	МСП, домогосподарства, нові фермери, посередники, продавці на міських ринках.
2. Корпоративний	Об'єднання різнопрофільних суб'єктів різних ланок у один підпорядкований управлінню ланцюг товароруку. Як правило, довгостроково діючі у часі.	Крупні виробники, корпорації, холдинги, трейдери, торгівлі мережі.	Структурні підрозділи організаторів логістичного ланцюга.
3. Кооперативний	Об'єднання товарних партій МПС з послідовним їх просуванням по ринку. Як правило, характеризується укороченими ланцюгами.	Кооперативи, виробничі та обслуговуючі.	МСП, кооперативи, фізичні особи, домогосподарства
4. Договірний (інтеграційний)	Передача непрофільного товару, виконання робіт по аутсорсингу. Створення та подовження ринків на основі застосування франчайзингу.	Стихійні ринкові механізми співвідношення попиту і пропозиції	Спеціалізовані суб'єкти ринку.
5. Лінійно-ланцюговий (вбудований)	Вбудовані у діючі логістичні ланцюги додаткові суб'єкти та прив'язані до товарного потоку, як засіб його збільшення.	1,3,4 («Чумак», зерно трейдери, метало трейдери)	МСП
6. Ексклюзивний	Довгострокові поставки товарів на основі виключних дилерських угод з застосуванням механізмів франчайзингу	Крупні виробники, дилерські фірми, фірмові магазини	Дилерські фірми, фірмові магазини, дочірні підприємства.
7. Кластерний	Товарообмін різнопрофільним товаром або послугами з узгодженими інтересами учасників у межах кластеру	Провідна (управляюча структура кластеру)	Суб'єкти кластеру
8. Мережеві	Мережева організація товароруку по ринку у різних напрямках Централізована типа «Benetton» або NBI. З колективною відповідальністю та рівними правами учасників для промислових районів з «мета організацією» та участю державних структур	Крупні Банки, страхові агенції, державні структури, виробники, торгівлі мережі, фірмові.	Постачальники, ділери, торгові установи, фірмові магазини
9. Державний	Ланцюги постачання, в яких структури належать до державних органів (державні корпорації), а виробництво та постачання товарів знаходиться під державним управлінням.	Міністерства КМУ	Державні корпорації та структури з державною формою власності.

Розроблено авторами

Ознака, що визначена у стовпчику 4 характеризує склад учасників – господарюючих суб'єктів ланцюга, що виконують логістичні сервіси (стовпчик 4).

У попередніх дослідженнях ми довели, що товарні ринки є системоутворюючим структурними елементами ринкової економіки. Але, в свою чергу, ринки не є неподільними елементами - у їх структурі функціонують підприємства, фірми, організації (суб'єкти господарювання), які виробляють товари та надають послуги щодо їх обертання на ринку. Саме за такими ринковими процесами створюється вартість та споживча вартість товару, як міра його корисності для споживача, та критерії економічної оцінки відносин між суб'єктами ринку даного товару.

А як відомо, у складі вартості товару є додана вартість, яку ми визначаємо як мірило ефективності функціонування самого ринку. У такому плані ринок, як структурно-утворювальний елемент загальної економічної системи різних рівнів національної і регіональної економіки у межах яких відбувається товарний рух, можливо уявити як систему. У свою чергу товарний рух складається з двох видів логістичних операцій у яких відбувається, з одного боку, зміна власника (розпорядника) товару після його продажу (обміну на гроші), а з іншого – виконання логістичних операцій (сервісів) з обслуговування цього товару (див. рис.1).

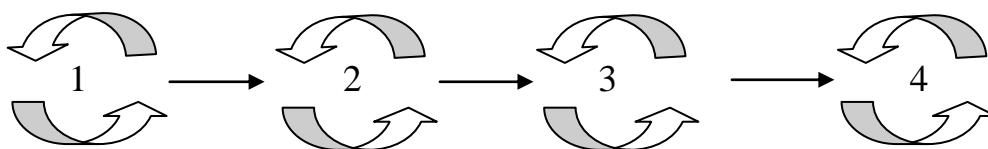
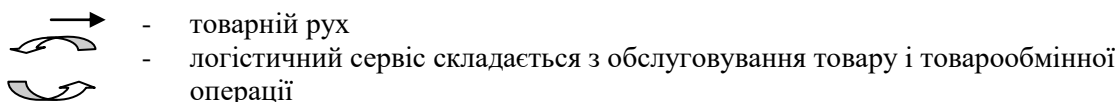

Рис.1 Схема товароруку по логістичному ланцюгу з виконанням логістичних сервісів

Логістика, як форма організації ринку відіграє значну роль у формуванні ринків, як національних, так і глобальних. Розглянемо, в чому полягає ця роль.

1. Логістика цементує ринок. Включаючи організаційні механізми логістика вибудовує ланцюги товароруку, у яких певним чином жорстко пов'язані між собою суб'єкти логістичних ланцюгів цього ринку. Ця жорстка прив'язаність закріплена договірними відносинами. З цього приводу слушно вважають, що ринкова економіка – це економіка, яка базується на договірних відносинах.

2. Логістика чітко структурує ринок товару з виділенням ефективно діючих спеціалізованих суб'єктів, спроможних виконувати відповідні функції, які можуть групуватись у ланки та ланцюги логістичної системи.

3. Логістика чітко і гнучко організаційно пов'язує попит і пропозицію.

З точки зору практичного застосування – логістика – це певним чином створена або стихійно ринковим шляхом сформована економічна організаційна система, метою якої є організація ефективних ланцюгів товарного руху по даному релевантному ринку.

У цій системі значним її елементом є товар, який виконує потрібну функцію в ринковій економіці, а саме товар є:

- носієм споживчої вартості і базою для створення доданої вартості;
- засобом задоволення потреб споживача;
- основою (базою формування) ринків реального сектору економіки.

Товар, що формує ринок може вироблятися багатьма виробничими суб'єктами і також рухатись по ринку у різних напрямках на різні споживчі ринки, тобто придбаватись різними покупцями при організації товароруку різними постачальниками та посередниками -у сукупності вони утворюють логістичну систему.

Ринок певного товару (релевантний ринок) згідно структурно-процесного підходу, може структурно складатись з множини різних логістичних ланцюгів. А відповідно, метою їх створення є організація ефективного товароруку на ринку.

Укрупнені елементи логістичної структури можливо поділяти на види: транспортна, складська, інформаційна, виробнича та інші.

При такому підході логістична структура розуміється, як система засобів просторово-часового перетворення логістичних потоків (матеріальних, інформаційних, фінансових, людських), які

реалізуються сукупністю підприємств різних організаційно-правових форм, що створюють організаційно-економічні умови просування цих потоків по ринку.

Структура національної економіки і структура логістики ринків мають бути тісно пов'язані між собою. В такому плані структура національної економіки складається з безліч ринків, які, в свою чергу складаються з безлічі логістичних ланцюгів, а останні - поділяються на логістичні ланки (рис.2).

Рис. 2 Логістична структура національно-економічної системи

- □ □ □ - ринок реального сектора
- - логістичний ланцюг ринку

Структура економіки складається з безліч ринків, які формуються у економічному середовищі за певними принципами – правилами 3-х меж: товарні межі, географічні межі, часові межі.

Логістичні структурні елементи будь-якого ринку товарного чи послуг теж формуються за таким принципом. Тобто логістика прив'язана до певного товару (послуги) та має свої географічні, територіальні обмеження і певні часові параметри.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Щодо перспектив застосування визначених вище теоретичних положень розглянемо приклад організації логістики на ринку молока та молочної продукції та перспективи його вдосконалення. Відомо, що молочні продукти займають значну і вагому частку у раціоні харчування нашої людини, а особливо, у дитячому раціоні. Це викликає необхідність становлення підвищених вимог до їх якості. Розглядаючи організацію логістики цього ринку від виробництва сирого молока, як сировини для подальшої його переробки у кінцеві продукти споживання (кисломолочні продукти, сири, йогурти, масло, окремо дитяче харчування, тощо), звертає на себе увагу (за визначенням експертів) їх незадовільна якість. Крім того, ефективність діяльності підприємств на ринку молочної продукції з кожним роком – знижується. З точки зору послідовної логістики, аналіз кожної ланки логістичної системи цього ринку, може визначити проблеми і організації, як можна визначити наступним чином:

1.Значне падіння в останні роки поголів'я КРХ (крупної рогатої худоби), що наповнює сировинну ланку логістичного ланцюга.

2.Відповідно виникає нестача кількості сирого молока вітчизняного походження для переробки у кінцеву продукцію у необхідних для споживання обсягах.

3. У зв'язку з мілко товарним роздрібним ринком постачанням сирого молока, незадовільна (різномірною) якість сирого молока, як сировини, яка йде у більшості з малих (за поголів'ям КРХ) ферм.

4. Погіршення та скорочення кормової бази для КРХ, а також, підвищення цін на ринку кормів, що призводить до збільшення витрат на виробництво сирого молока.

5. Заміна у виробництві молочної продукції натуральної сировини – сирого молока на сухе молоко імпортного походження.

6. Застосування шкідливих добавок штучного походження (консервантів, смакових, кольорових, затверджуючих, прискорюючих процеси переробки, тощо, зокрема, пальмової олії) до молочних продуктів у ході їх виробництва.

Можливо додати ще більше недоліків організації ринку молока та молочної продукції, але, картина і так зрозуміла.

Така ситуація потребує першочергової зміни держаної політики щодо реформування ринку молока та молочної продукції. А будуватись така політика має на логістичних принципах.

Пропозиції. Формування політики вдосконалення ринку молочної продукції має відбуватись на логістичних принципах, а саме: вдосконалення ситуації у кожній ланці логістичного ланцюга. На наш погляд, першочерговими завданнями мають бути наступні:

– розвиток крупно товарних молочних ферм, як вітчизняної сировинної бази для виробництва молочної продукції (за підрахунками ефективність їх функціонування забезпечує кількість поголів'я КРХ не менш, як 400 голів;

- удосконалення (створення) вітчизняної кормової бази та ринку кормів, а також структури кормів задля підвищення якості сирого молока;

- введення жорстокого державного контролю за якістю молока і молочної продукції, особливо продуктів дитячого харчування;

- введення жорстокого державного контролю за імпортом сухого молока та молочної продукції;

- заборона застосування шкідливих добавок у виробництві молочної продукції, тощо.

Можливо навести і інші заходи вдосконалення функціонування ринку молока та молочної продукції і підвищення якості молочної продукції задля харчової безпеки нації. Але такі заходи у рамках державної політики мають бути збалансовані за логістичними принципами.

Проведення національної політики щодо розвитку ринку молока та молочної продукції у контексті логістичних принципів, дозволить повернути позиції України у експортні потоки продукції, які раніше були досить значимими[9,10]. Це означає, що логістичні ланцюги товарів цього ринку будуть подовжені, а обсяги доданої вартості у економіці України за їх рахунок – збільшаться.

ЛІТЕРАТУРА

1. Логистика товарного рынка. Буркинський Б.В., Лисюк В.М. та інші. За ред. Буркинського Б.В., Лисюка В.М. Ин-т проблем рынка и экономико-экологических исследований. – 2018, - 243 с.

2. Методологічні засади формування ефективної логістики товарних ринків. Монографія/За ред Б.В.Буркинського, О.В.Нікішиної. Одеса, ІПРЕЕД НАНУ. – 2020, - 200 с..

3. Литовченко И.Л., Пилипчук В.П. Интернет-маркетинг: Учебное пособие. — Киев: Центр учебной литературы, 2008.

4. Гурч Л. М. Логістика : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. — 560 с.

5. Крикавський Є.В. Логістика: традиційні і нетрадиційні сфери використання / Є.В. Крикавський, Р. Патора // Вісн. нац. ун-та «Львівська політехніка». Логістика. - 2006. - № 552. - С. 62 - 75.

6. Тридід О.М. Логістичний менеджмент : навчальний посібник /О.М. Тридід, К.М. Таньков. – Х.: ВД «Інжек», 2005. – 224 с.

7. Тараканов Н.Л. Региональные логистические системы: проблемы формирования и развития: монография/Н.Л.Тараканов// ИПРРЭИ НАНУ, 2013. – 312 с.

8. Лисюк В.М., Топалова І.А. Формування концепції глобальних ланцюгів вартості за логістичним принципом / В.М. Лисюк, І.А.Топалова /тез. Конференції «Маркетинг: виклики та рішення». – Одеса, ОНЕУ, 2019. – С.31-33.

9. Буюклі-Таран Т.П. Пошук шляхів підвищення якості молочної продукції в Україні. У сб. Економічні інновації. Т.22, № 1 (74). ІПРЕЕД НАНУ– Одеса, , 2020. – С.29-36

10. Офіційний сайт асоціації виробників молока України [електронний ресурс] – режим доступу: <http://avm-ua.org/uk>.

REFERENCES

1. Logistika tovarnogo rynku/ Byrkinskiy B.V., Lysyuk V.M. ta inshi. Za red. Byrkinskiy B.V. , Lysyuk V.M. In-t problem rynku i ekonomiko-tekologichn. Issl. NAN Ukraini. – 2018, - 243 s.
2. Metodologichni zasadi formyvanny efektyvnoi logistiki tovarnih rinkiv. Monografiy/ Za red. Byrkinskiy B.V., O.V. Nikishina. Odesa, IPREED NANY. – 2020, - 200 s.
3. Litovchenko I.L., Pilipchuk V.P. Internet-marketing: Ychebnoe posobie. — Kiev: Tsentri ychebnoy literatyi, 2008.
4. Gurch L.M. Logistika: Navch. pos. dlyi stud. visch. navch. zakl. — K. : DP «Vidavnychiy dim «Personal», 2008. — 560 s.
5. Krikavskiy E.V. Logistika: tradyziyni i netradyziyni sferi vikorystanny/ E.V. Krikavskiy, R. Patorna// Visn. naz. yn-ta «Lvivska politehnika». Logistika . - 2006. - № 552. - S. 62 - 75.
6. Tridid O.M. Logistichniy menedzhment: navchalniy posibnik. O.M. Tridid, K.M. Tankov. – H.: VD «Ingek», 2005. – 224 s.
7. Tarakanov N.P. Regionalniye logisticheskiye sistemi: problem formirovaniy i razvitiye: monografiye/ N.L. Tarakanov// IPPEEI NANY, 2013. – 312 s.
8. Lysyuk V.M., Topalova I.A. Formyvanny kohzepzii globalnih lanzugiv vartosti Za logistichnim prinzipom/ V.M. Lysyuk, I.A. Topalova/ tez. Konferenzii « Marketing: vikliki ta rishenny». – Odesa, ONEU, 2019. – S31-33.
9. Byukli-Taran T.P. Poshuk shlyhiv pidvischenny ykosti molochnoyi prodtkzii v Ukrainy. U sb. Ekonomichni innovazii. T.22, № 1 (74). IPPEED HAHU – Odesa, , 2020. – S.29-36.
10. Ofitsiyinyi sait Assotsiatsi vyrobnykiv moloka Ukrainy. Retrieved from: <http://avm-ua.org/uk> [in Ukrainy].